

ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار در سال ۸۹-۸۷

طاهره توفیقیان^۱، سعید شجاعی^۲، سیده فاطمه رهنمای رهسپار^۳

^۱ کارشناس ارشد پرستاری عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

^۲ کارشناس ارشد اقتصاد بهداشت عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

^۳ کارشناس ارشد پرستاری عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

نشانی نویسنده مسئول: سبزوار-بعد از پلیس راه -دانشگاه علوم پزشکی سبزوار- گروه پرستاری-طاهره توفیقیان

E-mail: tofighiyan260@gmail.com

وصول: ۹۲/۱۰/۸، اصلاح: ۹۲/۱۱/۱۷، پذیرش: ۹۲/۱۲/۴

چکیده

زمینه و هدف: اجرای ارزیابی درونی فرصتی جهت شناخت توانایی ها، مشکلات و تشویق مسئولین به رفع معضلات آموزشی و ارائه راهکارهای مناسب جهت بهبود یا ارتقا کیفیت در شاخص های آموزشی، پژوهشی و مدیریتی فراهم می سازد لذا با همین هدف گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار اقدام به انجام ارزیابی درونی نموده است.

مواد و روش ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی و تحلیلی بوده که به صورت مقطعی انجام شده است. جامعه پژوهش شامل کلیه اعضای کمیته ارزیابی درونی، اعضاء هیئت علمی، مدیر گروه، دانشجویان، دانش آموختگان، کارورزان و سرپرستان گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۷ می باشد. دانشجویان، کارورزان به روش نمونه گیری تصادفی ساده و اعضای کمیته ارزیابی، اعضاء هیئت علمی، مدیر گروه و سرپرستان به روش سرشماری انتخاب گردیدند. در این ارزیابی ده عامل رسالت ها و اهداف، مدیریت و ساختار سازمانی، هیات علمی، دانشجویان، فرایند تدریس و یادگیری، دوره های آموزشی و برنامه های درسی، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی، پژوهش، دانش آموختگان و کارورزان مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها، پرسش نامه، مصاحبه و فرم اطلاعاتی بود. پس از تکمیل و جمع آوری اطلاعات، تمام داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ویرایش ۱۵ و روش های آماری توصیفی و تحلیلی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج کمتر از ۵۰٪ نامطلوب، نتایج داده های بین ۷۵٪-۵۰٪ نسبتا مطلوب و نتایج داده های بیشتر از ۷۵٪ مطلوب در نظر گرفته شد.

یافته ها: گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، از ۱۰ عامل مورد ارزیابی، در مجموع امتیاز ۵۵/۸۰ (۲/۷۹ درصد) را به دست آورد که با توجه به معیار رتبه بندی، ارزیابی درونی گروه پرستاری در وضعیت نسبتا مطلوب قرار دارد.

نتیجه گیری: اگر چه نتیجه ارزیابی درونی گروه پرستاری نسبتا مطلوب بود، اما باز هم به تجدید نظر بیشتر و تغییرات لازم و اجرای راه کار های حاصل از نتایج ارزیابی درونی برای ارتقای کیفیت در گروه آموزشی مذکور نیاز می باشد.

واژه های کلیدی: ارزیابی درونی، گروه آموزشی پرستاری، سبزوار

مقدمه

آموزش عالی، به واسطه نقشی که در تربیت نیروی انسانی متخصص و تولید دانش نو دارد، از سهم قابل توجهی در تسریع و توسعه پایدار کشور برخوردار است بنابراین اتخاذ راهبرد های کارآمد و اثر بخش جهت توسعه کیفی آن در کنار توسعه کمی ضرورت دارد. در این راستا نقش ارزیابی کیفیت در آموزش عالی انکار ناپذیر است (۱). یونسکو کیفیت در آموزش عالی را به صورت مفهومی چند بعدی می داند که به وضعیت محیطی نظام دانشگاهی، شرایط و استانداردهای رشته دانشگاهی بستگی دارد (۲ و ۳). در این راستا ارزشیابی که قضاوت در مورد کیفیت را ممکن و ساختارمند نموده و مستند بودن کیفیت را مقدر می سازد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بازرگان، راه حل بهبود کیفیت آموزشی را ایجاد سازوکار مناسب و کارآمد ارزیابی می داند و خاطر نشان می سازد که اهمیت ارزیابی از آن جهت است که واقعیت یا کیفیت آنچه می خواهد محقق شود، تعیین می گردد (۴). ارزشیابی آموزشی به یک فعالیت رسمی گفته می شود که برای تعیین کیفیت اثربخشی و یا ارزش یک برنامه، فرایند، هدف یا برنامه درسی به اجرا در می آید. ارزشیابی آموزشی بهترین شاخصی است که میزان رسیدن به هدف های آموزشی را نشان می دهد و به تحلیل فعالیت های آموزشی انجام شده در سیستم دانشگاهی می پردازد و از آن می توان به نتایج منطقی و متعارف دست یافت (۵ و ۶). ارزشیابی در آموزش عالی، گردآوری اطلاعات درباره ویژگی های پدیده های نظام آموزش عالی به منظور قضاوت درباره آنها و تصمیم گیری جهت بهبود و ارتقا کارایی اثر بخش و کیفیت آنها می باشد (۳).

برای انجام ارزشیابی الگوهای مختلفی عرضه شده است که رایج ترین آن در نظام آموزشی عالی، الگوی اعتبار بخشی است که شامل دو مرحله ارزیابی درونی و بیرونی می باشد (۷). ارزیابی بیرونی فرایند اعتبار بخشی و تضمین کیفیت به نظام های دانشگاهی از طریق نهادها و

متخصصین بیرون از نظام می باشد (۳). در حالی که از جمله روش هایی که کاربرد زیادی در بهبود مستمر کیفیت نظام دانشگاهی دارد و به عنوان اولین مرحله در استقرار نظام تضمین کیفیت در آن یاد می شود، ارزیابی درونی است. ارزیابی درونی گام نخست اجرای الگوی اعتبارسنجی (Accreditation) و مرحله آغازین کاربرد این الگو مقدمه ای برای بهبود کیفیت است که طی آن نظام دانشگاهی به منظور "خود در آینه دیدن" اقدام به ارزشیابی می کند تا جنبه های قوت و ضعف خود را دریابد و به اصلاح ضعف ها پردازد (۷ و ۸).

ارزیابی درونی فرایند به تصویر کشیدن نظام دانشگاهی توسط خود اعضای نظام می باشد به طوری که اعضای گروه آموزشی به گرد آوری داده ها درباره عوامل مورد ارزیابی پرداخته و پس از تحلیل آنها به قضاوت در مورد میزان مطلوبیت و کیفیت با توجه به استانداردها می پردازند تا با استفاده از نتایج به بهبود امور مربوطه اقدام نمایند. در صورت عدم وجود استانداردها، اعضای گروه با استفاده از اهداف آموزشی چهارچوبی را فراهم نموده و شخصا به مقایسه وضعیت موجود با وضعیت مطلوب و میزان تحقق اهداف اقدام می نمایند (۳ و ۷).

در سال های اخیر کوشش های قابل توجهی نسبت به ارزیابی کیفیت دانشگاه ها و سایر مراکز آموزش عالی در برخی کشورهای جهان به عمل آمده است و نهاد ها و سازمان های بین المللی و ملی گوناگون برای ارزیابی و اعتبارسنجی آموزش عالی جهت بهبود کیفیت آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی دانشگاه مورد توجه قرار گرفته است. تعداد این گونه سازمان ها یا موسسه ها در سطح ملی در پنج قاره جهان در سال ۲۰۰۳ میلادی به بیش از ۷۰ مورد در ۴۸ کشور جهان بالغ شده است (۹). ارزیابی در نظام آموزشی امریکا حدود یک قرن پیش و در کشورهای اروپایی از اواسط دهه ۱۹۸۰ و در کشورهای آسیایی و اقیانوسیه از دهه گذشته آغاز شده و هم چنان در حال تغییر و تحول است (۲ و ۹).

در ایران نیز کوشش‌های مربوط به ارزیابی مستمر برای بهبود کیفیت آموزش عالی از سال ۱۳۷۵ شروع شد و در این زمینه پژوهش‌های متعددی انجام گردید به طوری که دهه گذشته را می‌توان دهه ترویج فرهنگ ارزیابی مستمر به ویژه ارزیابی درونی در آموزش عالی ایران قلمداد کرد (۱۰ و ۹). طبق آمار مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی از سال ۷۱ تا پایان سال ۸۱ حدود ۲۹۷ طرح ارزیابی درونی در گروه‌های آموزشی علوم پزشکی تصویب و به مرحله اجرا در آمده که روند کمی و کیفی این مطالعات سال به سال افزایش یافته است (۱۱). آموزش پرستاری هم از این قاعده مستثنی نبوده و در این زمینه مطالعاتی انجام گردیده است (۱۱۸، ۷، ۶، ۳). بر اساس تحقیقات انجام شده، برنامه‌های آموزشی پرستاری تنها پاسخگوی ۱۸٪ از نیازهای آموزشی آنان بوده و کیفیت ارائه برنامه‌ها در سطح ضعیف قرار داشته است (۴).

از آن جایی که اجرای ارزیابی درونی و بررسی وضعیت موجود، فرصتی جهت شناخت توانایی‌ها، مشکلات و تشویق مسئولین به رفع معضلات آموزشی و ارائه راهکارهای مناسب جهت بهبود یا ارتقا کیفیت در شاخص‌های آموزشی، پژوهشی و مدیریتی فراهم می‌سازد، از این رو گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار به منظور شناسایی و تعیین نقاط قوت و ضعف و بهبود کیفیت آموزش و مراقبت، تقویت نقاط قوت بر اساس پیشنهاد مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی در سال‌های ۸۸-۸۷ اقدام به انجام ارزیابی درونی نموده است.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی واز نوع سنجش توصیفی و تحلیلی می‌باشد. جامعه پژوهش شامل کلیه اعضای کمیته ارزیابی درونی، اعضای هیئت علمی، مدیر گروه، دانشجویان، دانش‌آموختگان، کارورزان و سرپرستان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم

پزشکی سبزوار در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۷ بود. در این مطالعه طبق نظر مشاور آمار و براساس فرمول‌های استفاده شده در مقالات مشابه، ۳۰ درصد دانشجویان، دانش‌آموختگان، کارورزان و سرپرستان به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب گردیدند. در مورد کمیته ارزیابی، اعضای هیئت علمی و مدیر گروه از روش سرشماری کامل (به دلیل کم بودن تعداد) استفاده گردید. جهت جمع‌آوری داده‌ها از فرم پرسش‌نامه استفاده شد که با هماهنگی قبلی در جمع آنها حضور یافته و پس از توضیح اهمیت کار و نحوه پاسخ دادن به سؤالات پرسش‌نامه‌ها بین آنها توزیع شد. این پرسش‌نامه‌ها براساس نرم افزار ارزیابی درونی سازمان سنجش استخراج و سپس براساس چارت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت گروه پرستاری بومی سازی گردید. به طوری که برای هر عامل و ملاک‌های آن، ابتدا نشانگرها مدنظر قرار گرفته و سپس براساس آنها سؤالات پرسش‌نامه طراحی گردید. پس از آن سؤالات مربوط به هر زیر جامعه، در پرسش‌نامه مربوط به آن گنجانده شد. هدف هر یک از این پرسش‌نامه‌ها گردآوری داده‌های در زمینه‌های زیر بوده است:

۱. پرسش‌نامه کمیته ارزیابی: جهت گردآوری داده‌ها درباره هدف‌های گروه، جایگاه سازمانی و مدیریت گروه، نظر آنها درباره نقش هیئت علمی در فعالیت‌های گروه، دروندادها و فرایند یاد دهی یادگیری دانشجویان، دانش‌آموختگان، امکانات و وسایل آموزشی و پژوهشی دانش‌آموختگان.

۲. پرسش‌نامه مدیر گروه: جهت گردآوری داده‌ها درباره جایگاه سازمانی و مدیریت گروه آموزشی.

۳. پرسش‌نامه هیئت علمی: برای گردآوری داده‌ها درباره هدف‌های گروه، جایگاه سازمانی و مدیریت گروه، نقش هیئت علمی در فعالیت‌های گروه و نظرات آنان درباره درون دادها و فرآیند یاد دهی یادگیری در گروه.

۴. پرسش‌نامه دانشجویان: به منظور گردآوری داده‌ها

۵۰٪ نسبتاً مطلوب و نتایج داده‌های بیشتر از ۷۵٪ مطلوب در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

عوامل وملاک‌های مربوط و میانگین امتیازات مربوط به عوامل ده گانه در گروه پرستاری در جدول ۱ ارائه شده است و بیانگر آن است که در گروه آموزشی مذکور در دانشکده پرستاری، عوامل ده گانه رسالت‌ها و اهداف، مدیریت و ساختار سازمانی، دانشجویان، دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی، دانش‌آموختگان، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی، پژوهش، هیئت علمی و کارورزان وضعیت نسبتاً مطلوبی را دارا هستند.

بحث

ارزیابی درونی بخش تفکیک‌ناپذیر و اساسی از وظایف هر سازمان است به ویژه سازمانی هم چون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که هماهنگ کننده، برنامه‌ریز و مجری آموزش پزشکی، پیراپزشکی و طیف گسترده‌ای از خدمات بهداشتی درمانی در کشور است (۵). ارزیابی درونی فرایندی است که با گردآوری داده‌ها و قضاوت برای پیشرفت فعالیت‌های آموزشی سروکار دارد (۹). ارزیابی درونی از برنامه‌های آموزشی، یکی از وظایف مهم و اصلی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور است به طوری که تامین و ارتقای سطح سلامت افراد و جامعه بستگی به میزان تحقق اهداف برنامه‌های آموزشی دارد و چنانچه برنامه‌های آموزشی به خوبی طراحی و اجرا نشده باشد می‌تواند خسارت جبران‌ناپذیر و آثار زیان‌بار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر افراد، جامعه، دانش‌آموختگان و نیز مدیریت و اعتبار دانشکده و بالاخره دانشگاه برجای گذارد (۵).

با توجه به امتیاز نشانگرهای مربوطه برای هر ملاک، وضعیت گروه پرستاری در عامل رسالت‌ها و

درباره نظر دانشجویان نسبت به درون‌دادها، دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی و فرایند یاددهی-یادگیری در گروه. ۵. پرسش‌نامه کارورزان: جهت گردآوری داده‌ها درباره نظر دانشجویان نسبت به یادگیری بالین و برنامه آموزشی و امکانات.

۶. پرسش‌نامه دانش‌آموختگان: جهت گردآوری داده‌ها درباره نظر دانش‌آموختگان نسبت به دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی گروه، ادامه تحصیل و فعالیت‌های گروه.

۷. پرسش‌نامه مسئولان و سرپرستاران: جهت گردآوری داده‌ها درباره انتظارات و رضایت آنان از سطح دانش، نگرش و توانایی دانش‌آموختگان تحت سرپرستی آنها.

بر اساس این پرسش‌نامه‌ها ۱۰ دسته عواملی که در واقع عمده‌ترین عناصر درون‌داد در فرایند آموزش می‌باشند، شامل: رسالت‌ها و اهداف، ساختار سازمانی و مدیریت، هیات علمی، دانشجویان، فرایند تدریس و یادگیری، دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی، دانش‌آموختگان، امکانات و تجهیزات آموزش و پژوهشی، پژوهش و کارورزان مورد ارزیابی قرار گرفت. پرسش‌نامه‌ها به صورت سؤالات چندگزینه‌ای و براساس مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت طراحی شده بود به طوری که مطلوب‌ترین گزینه امتیاز ۵ و نامطلوب‌ترین گزینه امتیاز یک را داشت. برای تعیین روایی پرسش‌نامه‌ها از روایی محتوای استفاده از نظر متخصصان استفاده گردید. ضریب پایایی پرسش‌نامه‌ها نیز از طریق روش الفای کرونباخ برای پرسش‌نامه دانشجویان ۹۷٪، کارورزان ۹۸٪، دانش‌آموختگان ۹۷٪ و مسئولان و سرپرستاران ۸۷٪ برآورد شد.

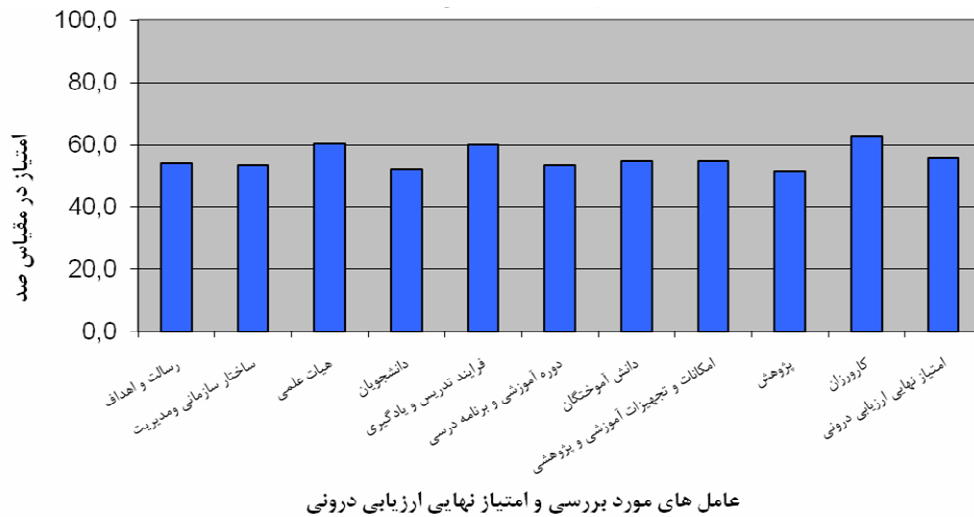
داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS ویرایش ۱۵ و به کارگیری روش‌های آماری توصیفی و تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج کمتر از ۵۰٪ نامطلوب، نتایج داده‌های بین ۷۵٪-

جدول ۱: نتایج ارزیابی درونی گروه آموزشی پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار بر حسب امتیاز از ۱۰۰ و درصد

عامل ها	میزان مطلوبیت درصد	امتیاز	ملاک ها
رسالت ها و اهداف	۵۴	۲/۷۰	۱- وجود اهداف تدوین شده در گروه آموزشی ۲- جامعیت و صراحت اهداف تدوین شده در گروه آموزشی ۳- دخالت و مشارکت اعضای گروه در تدوین و تصریح اهداف ۴- استقلال گروه در تدوین و تحلیل اهداف (آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات) ۵- میزان بررسی های انجام شده و در حال انجام برای آگاهی از تحقق اهداف
ساختار سازمانی و مدیریت	۵۳/۲	۲/۶۶	۱- برنامه های توسعه گروه و اعضا هیات علمی گروه ۲- آئین نامه های داخلی گروه و اجرای آن ۳- طرح مشخص برنامه ریزی و ارزیابی از فعالیت های گروه ۴- فعالیت های برون گروهی گروه و اعضا هیات علمی گروه ۵- مشارکت اعضای گروه در برنامه ریزی فعالیت های گروه ۶- بودجه و هزینه های گروه ۷- سیاست های انتخاب، ویژگی ها، وظایف، مسئولیت ها و اختیارات مدیر گروه ۸- میزان هماهنگی برنامه ریزی های گروه، دانشکده و دانشگاه ۹- تناسب نیروی انسانی و امکانات گروه با برنامه های مدون گروه ۱۰- میزان استقلال گروه در برنامه ریزی ها و سازماندهی فعالیت ها ۱۱- برنامه تشکیل جلسات گروه و حضور اعضا در آن
هیات علمی	۶۰/۴	۳/۰۲	۱- ترکیب و توزیع اعضا هیات علمی ۲- فعالیت های آموزشی اعضا هیات علمی و ثبت آن ۳- میزان اختیارات و محدودیت های اعضا هیات علمی در تصمیم گیری های گروه ۴- میزان مشارکت اعضا هیات علمی در برنامه ریزی فعالیت های گروه ۵- میزان حضور اعضا هیات علمی در گروه به منظور مشاوره با دانشجویان ۶- میزان رضایت اعضا هیات علمی از گروه و فعالیت های آن ۷- چگونگی تبادل تجربه میان اعضا هیات علمی گروه ۸- رضایت اعضا هیات علمی از تسهیلات و خدمات اعطایی به آنان ۹- آشنایی اعضا هیات علمی گروه با یافته های جدید علمی رشته تخصصی ۱۰- برخورد اعضا هیات علمی گروه با همکاران و دانشجویان ۱۱- آگاهی و توجه اعضا هیات علمی از انتظارات و نیازهای دانشجویان
عامل دانشجویان	۵۲	۲/۶۰	۱- ترکیب و توزیع دانشجویان ۲- نحوه پذیرش دانشجویان ۳- پیشرفت تحصیلی دانشجویان گروه ۴- رابطه دانشجویان گروه با اعضا هیات علمی گروه ۵- نظر دانشجویان گروه درباره برنامه ها و فعالیت های گروه ۶- نقش دانشجویان گروه در برنامه ریزی فعالیت های گروه ۷- آگاهی دانشجویان گروه از اهداف گروه ۸- آگاهی دانشجویان گروه از حقوق و وظایف خود ۹- خدمات و تسهیلات اعطایی به دانشجویان ۱۰- تناسب دانشجویان با منابع گروه
فرآیند تدریس و یادگیری	۶۰/۰۲	۳/۰۰۱	۱- روش های تدریس مورد استفاده اعضا هیات علمی در گروه ۲- میزان استفاده اعضا هیات علمی از تکنولوژی آموزشی در تدریس ۳- ارزیابی از آموخته های دانشجویان ۴- بازخورد نتایج ارزیابی های پیشرفت تحصیلی به دانشجویان ۵- وجود برنامه های جبرانی و پیش نیاز برای توسعه آموخته های دانشجویان
دوره های آموزشی و برنامه های درسی	۵۳/۴	۲/۶۷	۱- رشته ها و سطوح آموزشی گروه ۲- انطباق دوره های گروه با رسالتها و اهداف گروه ۳- انطباق دوره های گروه با امکانات و منابع ۴- ارزیابی از دوره ها و برنامه های گروه ۵- نظرات اعضا گروه (مدیر، اعضا هیات علمی، دانشجویان) درباره کیفیت دوره های ۶- ترکیب دروس گروه از نظر انطباق آنها با اصول برنامه ریزی درسی ۷- ارزیابی از محتوای دروس گروه ۸- میزان انطباق دروس با اهداف و رسالت های گروه ۹- فعالیت های فوق برنامه در راستای برنامه های درسی گروه
دانش آموختگان	۵۵/۶	۲/۷۸	۱- توانایی شناختی، نگارشی و مهارتی دانش آموختگان گروه ۲- نظرات گیرندگان خدمت و سازمانهای ذینفع درباره توانایی های دانش آموختگان ۳- ارتباط دانش آموختگان با گروه بعد از فراغت از تحصیل ۴- نظرات دانش آموختگان درباره برنامه های آموزشی و درسی گروه ۵- سرنوشت شغلی دانش آموختگان گروه ۶- آثار علمی دانش آموختگان گروه ۷- ادامه تحصیل دانش آموختگان گروه
امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی	۵۵	۲/۷۵	۱- فضاهای آموزشی و اداری گروه ۲- کتابخانه و سیستم اطلاع رسانی مورد استفاده گروه ۳- امکانات و خدمات رایانه ای گروه ۴- کارگاهها و آزمایشگاه های گروه ۵- امکانات و تجهیزات پژوهشی گروه ۶- وسایل کمک آموزشی موجود در گروه ۷- فضاهای درمانی بخش ها ۸- فضای مناسب درمانگاه
پژوهش	۵۱/۴	۲/۵۷	۱- تدوین برنامه های پژوهشی گروه و برنامه ریزی گروه برای پژوهش ۲- آثار و فعالیت های علمی و پژوهشی اعضای هیات علمی و دانشجویان ۳- منابع مالی پژوهشی گروه ۴- فرصت های مطالعاتی اعضای گروه ۵- مراکز پژوهشی تحت نظر و مورد استفاده گروه ۶- قراردادهای پژوهشی گروه ۷- هم اندیشی ها (سینارها، همایش ها) بر گزار شده توسط گروه
کارورزان	۶۳	۳/۱۵	۱- فعالیت های کارورزان در عرصه ۲- تعداد کارورزان و مدت دوره کارورزی ۳- مقررات کارورزان ۴- مشارکت فعال در دوره کارورزی ۵- پیشرفت تحصیلی کارورزان ۶- نقش کارورزان در برنامه ریزی و فعالیت های گروه ۸- دانش نظری ۹- دانش عملی ۱۰- نظر کارورزان در مورد کارآموزی در عرصه

بررسی میزان تحقق هدف ها و ارزیابی عملکرد گروه. نتایج پژوهش نشان داد وضعیت گروه آموزشی پرستاری در عامل ساختار سازمانی و مدیریت در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲/۶۶، ۵۳/۲ درصد) قرار دارد. با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی نشانگرها می توان دریافت که برای ارتقا کیفیت گروه لازم است مواردی نظیر ایجاد سازوکاری مشخص در خصوص ارزیابی عملکرد مدیران، برنامه ریزی برای ارتقا کیفیت ساختار سازمانی و مدیریت و تعامل گروه با سایر گروه های دانشکده در زمینه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی انجام

اهداف، در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲/۷۰، ۵۴ درصد) گزارش گردید. در گروه های آموزشی هدف های گروه مبنایی برای ترسیم وضعیت مطلوب محسوب می شود و آشکار بودن مقصد های آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی می تواند زمینه را برای ارتقا کیفیت گروه فراهم کند. بنابراین در اولین عامل مورد ارزیابی، هدف های گروه مدنظر قرار گرفته است. با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی نشانگرها می توان دریافت که برای ارتقا کیفیت گروه لازم است در موارد زیر اقدام کرد: تصریح هدف ها در گروه، ایجاد سازوکار مشخص جهت

نمودار ۱: توزیع میانگین عامل های مربوطه به ارزیابی درونی سال تحصیلی ۸۸-۸۷ گروه پرستاری در مقیاس صد

نمودار ۲: توزیع میانگین عامل های مربوطه به ارزیابی درونی سال تحصیلی ۸۸-۸۷ گروه پرستاری (امتیاز از ۵)

گردد. عامل نیز با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی و به منظور ارتقا کیفیت گروه، به کارگیری سازوکار های مناسب جهت بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان، مشارکت آنها در برنامه ریزی و ارزشیابی آموزشی و پژوهشی، فراهم نمودن زمینه جهت ارتقاء پیشرفت تحصیلی نسبتا مطلوب، افزایش تعامل دانشجویان با اعضای هیات علمی و مشارکت آنها در فرایند یادگیری-یاددهی می تواند کمک کننده باشد.

با توجه به امتیاز نشانگرهای مربوطه برای هر ملاک، امتیاز ملاک های مورد بررسی برای عامل فرایند تدریس و یادگیری در سطح نسبتا مطلوب (امتیاز ۳/۰۰۱، ۶۰/۰۲ درصد) گزارش گردید. آشنایی اساتید با فناوری

با توجه به امتیاز نشانگرهای مربوطه برای هر ملاک، امتیاز ملاک های مورد بررسی برای عامل هیات علمی در سطح نسبتا مطلوب (امتیاز ۳/۴۶، ۶۹/۲ درصد) گزارش گردید. لذا اقداماتی نظیر تدوین برنامه میان مدت جهت جذب اعضا هیات علمی، فراهم نمودن تسهیلات و امکانات لازم جهت تقویت فعالیت های پژوهشی اعضا هیات علمی، تشویق و تدارک الزاماتی برای ارتقا به مراتب علمی بالاتر می تواند جهت ارتقا کیفیت گروه کارساز باشد.

وضعیت گروه در عامل دانشجویان در سطح نسبتا مطلوب (امتیاز ۲/۶۰، ۵۲ درصد) گزارش گردید. در این

از: توسعه امکانات کامپیوتری و تسهیل دسترسی به سایت های اینترنتی برای دانشجویان و اعضای هیئت علمی، تجهیز کتابخانه به مجلات و کتب پرستاری جدید، آشنا کردن دانشجویان با نحوه صحیح بهره گیری از منابع کتابخانه، بهبود فضای فیزیکی کلاس ها و فضاهای آموزشی، متناسب کردن امکانات و تجهیزات گروه با نیازهای اعضا هیات علمی و دانشجویان.

وضعیت گروه در عامل پژوهش، در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲/۵۷، ۵۱/۴ درصد) گزارش گردید. فراهم نمودن تسهیلات لازم جهت تقویت فعالیت های پژوهشی و اجرای طرح های پژوهشی توسط اعضای گروه، عضویت در برخی از فصلنامه ها و نشریات مربوط به آموزش پرستاری و پزشکی و برگزاری همایش ها و نشست های سالانه تخصصی به منظور آشنایی اعضا با تحولات علمی به منظور تحصیل بهبود عامل پژوهش پیشنهاد می شود.

با توجه به امتیاز نشانگرها برای عامل کارورزان در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۳/۱۵، ۶۳ درصد) گزارش گردید. البته لازم به ذکر است، ارزیابی درونی در گروه پرستاری مبتنی بر هدف بوده است. لذا عامل ها، ملاک ها و نشانگرهای مورد ارزیابی در این گروه مطابق با استانداردهای ملی و نظر اعضای هیات علمی گروه پرستاری در نظر گرفته شده است. بنابراین نمی توان نتایج ارزیابی درونی گروه های آموزشی دانشگاه های علوم پزشکی کشور را با این گروه قیاس نمود، اما می توان نتایج عملکرد ارزیابی های انجام شده را گزارش نمود. دکتر زهرا پارسا یکتا و همکاران نتایج ارزیابی درونی در دو گروه آموزشی پرستاری و مامایی در رشته های ارشد پرستاری و مامایی و دکتری پرستاری دانشگاه تهران را در هشت حوزه بر اساس الگوی SWOTs به ترتیب ۸۰/۴، ۸۱/۵، ۸۲/۱٪ یعنی بسیار خوب گزارش نمودند (۶). غلامرضا رفیعی و همکاران در گزارش ارزیابی درونی گروه پرستاری داخلی جراحی دانشگاه علوم

های جدید اطلاعات و وسایل کمک آموزشی در فرایند تدریس، برگزاری نشست های مشترک اساتید و دانشجویان گروه برای استفاده از نظرات دانشجویان در خصوص فرایند یاددهی - یادگیری، بررسی عملکرد دانشجویان و ارائه بازخورد مناسب به آنان به منظور بهبود کیفیت در زمینه فرایند تدریس و یادگیری پیشنهاد می گردد.

در عامل دوره های آموزشی و برنامه های درسی، وضعیت گروه در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲/۶۷، ۵۳/۴ درصد) گزارش گردید. در ارزیابی عامل برنامه های آموزشی و دوره های درسی گروه، برخی جنبه هایی که برای بهبودی می توانند مورد توجه قرار گیرند عبارتست از: تدوین هدف های مشخص و اندازه پذیر برای دوره های آموزشی، تدوین برنامه سالانه دوره های باز آموزی و دانش افزایی به منظور ارتقاء دانش و مهارت های مدیریتی و برنامه ریزی مدیران و برنامه ریزان سازمان های ذیربط، ایجاد سازوکاری جهت ارزیابی مستمر برنامه های درسی.

با توجه به امتیاز نشانگرها، عامل دانش آموختگان در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲/۷۸، ۵۵/۶ درصد) گزارش گردید. ایجاد سازوکاری مدون و کاربردی برای ارتباط دانش آموختگان با گروه، فراهم نمودن زمینه ارتباط کاری دانشجویان ترم های بالا با موسسات و سازمان هایی که نیاز به تخصص گروه دارند، تعامل بیشتر دانش آموختگان با اعضای هیئت علمی در خصوص انتشار آثار علمی، برگزاری کارگاه های آموزشی و تهیه بانک اطلاعاتی در زمینه سرنوشت شغلی دانش آموختگان در بهبود وضعیت ادامه تحصیل دانش آموختگان و فعالیت های علمی آنها می تواند کمک کننده باشد.

وضعیت گروه در عامل امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی، در سطح نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲/۷۵، ۵۵ درصد) گزارش گردید. در ارزیابی این عامل، جنبه هایی که برای بهبودی باید مورد توجه قرار گیرند عبارتند

پژوهشی اعضا هیئت علمی راز نسبتاً مطلوب گزارش نمودند(۷).

با عنایت به این که ارزیابی درونی برای اولین بار در این گروه و دانشکده انجام شده است و هدف آن بهبود کیفیت آموزشی است، لازم است نتایج این مطالعه با ارزیابی درونی بعدی مقایسه گردد. در نهایت ارزیابی درونی بهترین شاخصی است که میزان رسیدن به هدف ها را نشان می دهد. هر چند گروه پرستاری از ۱۰ عامل مورد ارزیابی، در مجموع امتیاز ۵۵/۸۰ (۲/۷۹ درصد) را به دست آورد و نتیجه ارزیابی درونی گروه پرستاری نسبتاً مطلوب بود، اما باز هم به تجدید نظر بیشتر و تغییرات لازم برای ارتقای کیفیت در گروه آموزشی مذکور نیاز می باشد

تشکر و قدر دانی

این طرح با حمایت مرکز توسعه و آموزش پزشکی و با همکاری اعضای هیات علمی، دانشجویان و دانش آموختگان، مدیران و سرپرستان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار انجام گرفته است که از کلیه این بزرگواران تقدیر و تشکر می گردد.

پزشکی رفسنجان عنوان نمودند که میانگین کل امتیازات حاصله از ملاک های مدیر گروه، تجهیزات، دانشجویان و اعضا هیئت علمی معادل ۳/۸ برآورد شده است که با توجه به معیار رتبه بندی گورمن در رده "خوب" به حساب می آید. عملکرد آموزشی اعضا گروه از دیدگاه دانشجویان در رتبه "قوی"، عملکرد پژوهشی در رتبه "بیش از رضایت بخش" و منابع و تجهیزات در رتبه "ضعیف" قرار گرفت (۸). علی فخر موحدی و فاطمه احدی مطالعه ای را به منظور تعیین ارزیابی درونی گروه پرستاری کودکان دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۸۱ انجام دادند. نتایج نشان داد که عوامل پشتیبانی امتیاز ۳/۵۲ رادر رده "بیش از رضایت بخش" کسب نموده که کمترین و بالا ترین امتیاز به ترتیب مربوط به فضاهای آموزشی تئوری و وسایل کمک آموزشی بود. فرایند آموزش-یادگیری امتیاز ۴/۰۵ را در رده "قوی" کسب نمود(۳). صدیقه نجفی پور و همکاران ارزیابی درونی گروه اطفال جهرم را در حوزه ملاک مدیر گروه و تجهیزات گروه نسبتاً مطلوب، حوزه فرایند آموزشی و یادگیری و میزان دستیابی دانشجویان بالینی به اهداف آموزشی نسبتاً مطلوب تا مطلوب، فعالیت و راندهای آموزشی هیئت علمی وضعیت مطلوب و شاخص عملکرد

References

1. Bazargan A, Mirkamali M and naderi A. Internal Evaluation report of Department of Educational Administration and Planning. National Education Measurement and Evaluation Organization. Ministry of Science, Research and Technology. Department of Psychology and Educational Sciences. 2007. (Persian)
2. Seif Hashmi M, AminBidakhti M Il, Yazdiha MS, nabavi M and Muhammad F. Internal evaluation to improve the quality of education in the department of pediatrics, University of Medical Sciences. Semnan University of Medical Sciences Journal. 2003; 2(3, 4): 175 - 167. (Persian)
3. Fakhr Movahedi A and Vahedi F. Internal evaluation of pediatric nursing department of Semnan University of Medical Sciences. Journal of Semnan University of Medical Sciences. 2004 ; Vol5: 52 - 47. (Persian)
4. Kyzry Ah, Hussein MA and Fallahi. Internal assessment of the impact teaching and research. Journal of Nursing Research. 2009; 3(9,8): 115-105. [persain]
5. Rabbani, A, Farzianpor F, Zamani Gh, Zeynalou AA and Shajari H. Internal evaluation of Pediatric group of Medical Sciences. Iranian Journals of Pediatrics. 2006; 16(3): 307-301. (Persian)
6. Parsa Yekta Z, Salmani N, Monjamed Z, Farzianpor F and Eshraghian MR Internal evaluation of of Nursing and Midwifery department of Tehran Medical Sciences. Hayat J. 2006; 11(24,25): 71-88. (Persian)
7. Najafi N, Emam Qureshi, F, Mogharab W, Zekavat A. The evaluation of educational quality of Pediatric group. Journal of Medical Sciences University. 2009; 5(5): 51-60. (Persian)
8. Rahbar N, Azargoon A and Fayeze N. Internal evaluation of Department of Obstetrics and Gynecology of Medicine, Semnan University in . Journal of Semnan University of Medical Sciences. 2003 ; 5: 32-27.

- (Persian)
9. Bazargan A. Internal Evaluation in medical education as a national institution to estimate the quality of higher education in Iran: Challenges and Prospects: a review article. Journal of Medical Education Development Center. 2010 ;6(1):81-88(Persian).
 10. Bazargan A and Isaaghi F. Process analysis aimed at Internal Evaluation the intrinsic quality of the academic departments: Case Study. Centre for Studies and Psychology Ferdowsi University : 72-75. (Persian)
 11. Rafiee GH, khodadadi A, Kazemi , Shahabi Nejad M, Davari A and Bakhshi H. Internal evaluation of surgical nursing department of Rafsanjan University of Medical Sciences. Journal of Semnan University of Medical Sciences. 2005; Volume 5. :9-17. (Persian)

Internal evaluation of nursing department of Sabzevar University of Medical Sciences

Tofighiyan Tahereh,

Instructor of nursing, Department of Nursing, sabzevar university of medical sciences,sabzevar,iran.

Shojaee Saeed.Phd

Candidate of Health Economic ,Department of Health sciences, sabzevar university of medical sciences,sabzevar,iran.

Rahnama Fatemeh,

Instructor of nursing, Department of Nursing, sabzevar university of medical sciences,sabzevar,iran.

Received:29/12/2013, Revised:06/02/2014, Accepted:23/02/2014

Corresponding author:

Tofighiyan Tahereh,
Department of Nursing, sabzevar
university of medical
sciences,sabzevar,iran.
tofighiyan260@gmail.com,

Abstract

Background: Implementation of internal assessment provides Opportunity to identify strengths, challenges, and encourages the authorities to resolve problems and provide appropriate raining to improve or upgrade the quality of education, research and management .Therefore, Nursing Department of Sabzevar University of Medical Sciences, conducted internal evaluations.

Materials and Methods: This study was descriptive and analytical cross- sectional research. The study population included all members of the internal evaluation committee, faculty, administrator groups, students, graduates, interns, and nursing supervisor at University Medical Sabzevar comprised 87-88 school year. Students and interns were selected by simple random sampling method. evaluation committee members, faculty , administrator group and supervisors were selected through census sampling method. The ten factor that were evaluated included mission and objectives, management and organizational structure, faculty, students, teaching and learning process, training and curriculum, teaching and research facilities, graduates and interns. Data were collected by questionnaire, interview and questionnaire. After the completion and collection of information, all data were analyzed using SPSS version 15 and descriptive and analytical statistics methods. values were interpreted, lower than %50 undesirable, between %50-%74.9 partially desirable and higher than %75 desirable.

Results: The results showed that from the 10 factors examined, Department of Nursing achieved a total score of 80/55 (79/2 percent) . According to the ranking criteria, the internal evaluation is relatively favorable within the Department of Nursing.

Conclusion: Although the result of internal assessment nurse was desirable, But it still appeals more and Necessary changes and Implementation of the strategy for improving the quality of internal evaluation in the Department is required.

Keywords: *Internal Evaluation, Department of Nursing Education, Sabzevar*